

Bijlage

DEEL A: Overzicht van de hervormingen en investeringen en linken met RRF/PA, LSA's en gemeenschappelijke EU-prioriteiten¹

Overkoepelende thematiek (assen)	Referentie-nummer	Hervorming/investering	RRF/PA	LSA	Gemeenschappelijke EU-prioriteit(en)
As 1: Begroting, overheidsfinanciën, zorg	1	Hervorming 'Uitgaven- en inkomstentoetsingen'	/	2019.1.5	ii) sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de EPSR
	2	Hervorming 'Inzetten op meer efficiëntie in de langetermijnzorg'	/	2024.1.2, 2023.1.5, 2022.1.4, 2019.1.3	i) het verwezenlijken van een eerlijke groene en digitale transitie, met inbegrip van de klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119
As 2: Arbeidsmarkt/onderwijs en opleiding	3	Hervorming 'Versterkte activering werkzoekenden en niet-beroepsactieven'	/	2024.3.1, 2023.3.1, 2019.2.1	ii) sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de EPSR
	4	Hervorming + Investerings 'Competentieprognoses op macroniveau en oprichting mastercampussen VDAB'	PA (EFRO)	2024.2.2, 2024.3.1, 2023.3.1, 2022.3.1, 2019.2.1, 2019.2.3	ii) sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de EPSR
	5	Hervorming 'Een ambitieus curriculum in het basisonderwijs'	/	2024.3.2, 2023.3.2, 2022.3.1, 2019.2.2	ii) sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de EPSR
	6	Hervorming + investering 'Versterking Nederlands in verschillende onderwijsniveaus'	/	2024.3.2, 2023.3.2, 2022.3.1, 2019.2.2	ii) sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de EPSR
	7	Investerings 'Opwaardering BSO, TSO, KSO'	/	2024.3.1, 2024.3.2, 2023.3.2,	ii) sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de EPSR

¹ RRF (Recovery and Resilience Facility)/ Faciliteit voor Herstel en Veerkracht. PA (Partnership Agreement/Partnerschapsakkoord). LSA's (Landspecifieke aanbevelingen)

				2022.3.1, 2020.2.2, 2019.2.2, 2019.2.3	
	8	Investering 'Sterk onderwijspersoneel garanderen: investeren in leraren'	/	2024.3.2, 2023.3.2, 2022.3.1, 2019.2.2	ii) sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de EPSR
	9	Investering 'Investeren in kinderopvang'	/	2024.3.1, 2023.3.1, 2022.3.1, 2019.2.1	ii) sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de EPSR
As 3: Ondernemerschap, competitiviteit, O&O, digitalisering	10	Investering 'Vlaamse innovatiesteun voor defensiebedrijven'	/	/	iv) opbouw van defensievermogens
	11	Investering 'Inzetten op digitalisering: AI, cyberveiligheid en kmo's en innovatievolgers'	/	2019.3.3	i) het verwezenlijken van een eerlijke groene en digitale transitie, met inbegrip van de klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119
	12	Investering 'Uitwerken van het industriële klimaattransitieprogramma: de Vlaamse Klimaatsprong'	/	2023.4.3	i) het verwezenlijken van een eerlijke groene en digitale transitie, met inbegrip van de klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119
	13	Hervorming 'Regeringsbreed project rond administratieve vereenvoudiging en vermindering regeldruk'	/	2024.4.1, 2020.3.2, 2019.4.1	ii) sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de EPSR
As 4: Groene transitie, klimaat, energie, mobiliteit	14	Investering 'Investerings in robuuste en toekomstbestendige infrastructuur/asset management'	/	2020.3.5, 2019.3.1	i) het verwezenlijken van een eerlijke groene en digitale transitie, met inbegrip van de klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119
	15	Hervorming + investering 'Masterplan Fiets en Investerings in fietsinfrastructuur'	RRF (I-3.01)	2023.4.4, 2022.4.3, 2020.3.5, 2019.3.1, 2019.3.4	i) het verwezenlijken van een eerlijke groene en digitale transitie, met inbegrip van de klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119
	16	Investering 'Investerings in het openbaar vervoer'	RRF (I-3.16)	2023.4.4, 2022.4.3,	i) het verwezenlijken van een eerlijke groene en digitale transitie, met inbegrip van de

				2020.3.5, 2019.3.1, 2019.3.4	klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119
	17	Hervorming + Investerings 'Mijn VerbouwPremie, Mijn VerbouwLening en Mijn Verbouwbegeleiding'	RRF (R 1.01)	2023.4.1, 2023.4.2, 2022.4.1, 2022.4.2, 2020.3.6, 2019.3.2	i) het verwezenlijken van een eerlijke groene en digitale transitie, met inbegrip van de klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119; iii) Energiezekerheid
	18	Hervorming 'Taxshift elektriciteit/fossiele brandstoffen'	/	2023.4.1, 2023.4.2, 2022.4.1, 2022.4.2, 2020.3.6, 2019.3.2	i) het verwezenlijken van een eerlijke groene en digitale transitie, met inbegrip van de klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119; iii) Energiezekerheid
	19	Hervorming 'Versnelde vergunningsverlening'	/	2023.4.5, 2022.4.4	i) het verwezenlijken van een eerlijke groene en digitale transitie, met inbegrip van de klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119;

DEEL B: Beschrijving van de Vlaamse hervormingen en investeringen

De geselecteerde Vlaamse hervormingen en investeringen worden gegroepeerd rond 4 assen die samenhangen met de relevante LSA's 2019-2024.

As 1: Begroting, overheidsfinanciën, zorg

Inleiding

Begroten betekent anticiperen op toekomstige ontwikkelingen en evoluties. Maar het **handhaven van budgettaire discipline en gezonde overheidsfinanciën** is ook belangrijk om veerkrachtig te kunnen inspelen op economische en sociale ontwikkelingen. Vlaanderen zet via diverse hervormingen erop in om die veerkracht veilig te stellen en te bewaken dat overheidsmiddelen effectief en efficiënt worden ingezet. Vlaanderen blijft ook maatregelen nemen om op de **(budgettaire) uitdagingen in het kader langetermijnzorg** in te spelen.

Hervormingen en investeringen

1. Hervorming 'Uitgaven- en inkomstentoetsingen'

Vlaanderen zet verder in op het verbeteren van de kwaliteit en de degelijkheid van de uitgaven- en inkomstentoetsingen. Die uitgaven- en inkomstentoetsingen worden gespreid over de legislatuur uitgevoerd.

Via deze hervorming wordt er ingespeeld op LSA 2019.1.5 en op de gemeenschappelijke EU-prioriteit omtrent sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de EPSR.

2. Hervorming 'Inzetten op meer efficiëntie in de langetermijnzorg'

Met betrekking tot de financiering van woonzorgvoorzieningen en -diensten voor ouderen in het Vlaamse Gewest waren de maatregelen in 2023 vooral gericht op het uitbreiden van de flexibiliteit in het gefinancierde personeel (de maatregelen blijven van kracht tot 30 juni 2025). Dit komt neer op het bestendigen van de financiering van ruimere tewerkstellingsvormen dan loontrekkenden en statutairen en de tewerkstelling van meer diverse kwalificaties. Ook de sanctionering van tekort aan personeel bekijken we flexibel volgens de ruime noden die er zijn op het werkveld.

Er wordt verder gewerkt aan digitale systemen voor de financiering van de langetermijnzorg voor ouderen. De indicatiestelling van de noden van gebruikers naar internationaal model (InterRAI) en een uniform verloningssysteem volgens functieclasses (IFIC) zijn onderliggend modellen. Voor de voorzieningen voor ouderenzorg berekent eCalcura de basistoelage voor zorg binnen de Vlaamse Sociale Bescherming. Voor de gezinszorg hervormen we het financieringsmodel in co-creatie met de sector om beter in te spelen op hedendaagse en toekomstige noden en tevens de kwaliteit te verhogen.

Via deze hervorming wordt er ingespeeld op LSA's 2024.1.2, 2023.1.5, 2022.1.4 en 2019.1.3 en op de gemeenschappelijke EU-prioriteit omtrent het verwezenlijken van een eerlijke groene en digitale transitie, met inbegrip van de klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119.

As 2: Arbeidsmarkt/onderwijs en opleiding

Inleiding

Vlaanderen blijft de nodige maatregelen nemen om in te spelen op de uitdagingen inzake arbeidsmarkt, onderwijs en opleiding. Daarnaast wordt ook ingezet op flankerend beleid, zoals kinderopvang en buitenschoolse opvang en activiteiten voor schoolgaande kinderen.

De **Vlaamse arbeidsmarkt** staat onder toenemende druk, en de vergrijzing stelt ons voor een ongeziene uitdaging op het vlak van talent. Om deze uitdagingen aan te pakken, wil Vlaanderen de komende vijf jaar inzetten op een talentstrategie voor de arbeidsmarkt, bestaande uit verschillende

pijlers: talent aan de slag krijgen op een inclusieve arbeidsmarkt; talent aan de slag houden in actieve, werkbare loopbanen; talent slimmer inzetten op werkbare en inclusieve werkvloeren; talent opleiden, omscholen en bijscholen en tot slot talent van buiten Vlaanderen aantrekken.

Het Vlaams Regeerakkoord presenteert een set aan acties die moeten bijdragen aan de pijlers hierboven en aan een **werkzaamheidsgraad van 80%**, binnen de beperkte budgettaire ruimte. Enkele van de belangrijkste hervormingen en investeringen zijn hieronder opgenomen. Een deel hiervan is complementair aan de prioriteiten van het Vlaamse ESF+-programma 2021-2027. 'Competentieprognoses op macroniveau' kan complementair zijn aan de acties onder de prioriteit 'levenslang leren'. 'Versterkte activering werkzoekenden en niet-beroepsactieven' kan complementair zijn aan de Vlaamse ESF+-prioriteit 'Toegang tot de arbeidsmarkt' en de prioriteit 'Sociale Inclusie'. De mastercampussen VDAB worden ten dele gefinancierd met EFRO-middelen.

Ook het RRF-instrument kan aanzien worden als complementair op de pijlers hierboven vermeld. Via een leer- en loopbaanoffensief werden verschillende investeringen ondersteund om te komen tot een arbeidsmarkt waarin talent werd opgeleid, omgeschoold of bijgeschoold, alsook werd er een visie op levenslang leren ontwikkeld. Daarnaast waren er investeringen in digitale inclusiviteit en dienstverlening, dit alles in een inclusieve arbeidsmarkt met sectoren als partner.

Vlaanderen zet ook in op een reeks **hervormingen en investeringen om het onderwijs te versterken**. De focus op de Nederlandse taal wordt versterkt, met extra ondersteuning voor leerlingen die de basisdoelen niet halen en een verplichting tot bijlessen Nederlands in het secundair onderwijs. Ouders en nieuwkomers worden aangemoedigd om Nederlands te leren, met extra aandacht voor taalonderwijs voor volwassenen. In het basisonderwijs worden ambitieuze en evalueerbare doelen opgesteld voor onder andere Nederlands, wiskunde, en STEM. Minimaal de helft van de onderwijstijd zal besteed worden aan Nederlands en wiskunde. Ook in het kleuteronderwijs worden er te bereiken minimumdoelen geformuleerd voor onder meer woordenschat en luistervaardigheden.

De **maatregelen om het lerarentekort aan te pakken** worden verdergezet. Zo worden de arbeidsomstandigheden verbeterd en startende leerkrachten worden gedeeltelijk vrijgesteld in het kader van aanvangsbegeleiding. Deze maatregelen moeten bijdragen aan betere competentieontwikkeling, hogere kwaliteit van de lerarenopleiding en verbeterde werkomstandigheden. We geven meer financiële flexibiliteit aan scholen, door toe te laten dat in geval van een lerarentekort tot 40% van de niet ingevulde middelen uit het budget omkadering primair proces omgezet kunnen worden in omkadering secundair proces.

Het **beroeps-, technisch en kunstonderwijs** worden ook opgewaardeerd en de link met de arbeidsmarkt wordt versterkt. Zo worden onder andere duale leertrajecten verder uitgebreid en gemoderniseerd.

Digitalisering is ook een belangrijke hefboom voor meer onderwijskwaliteit. In de voorbij jaren heeft ons onderwijs dankzij de Digisprong een historische stap vooruit gezet op digitaal vlak en we stellen dit veilig door een vervolg te breien aan deze belangrijke operatie. We herhalen dus de investering in de noodzakelijke ICT-infrastructuur voor leerlingen, leraren en schoolteams. Daarnaast ondersteunen we leraren in de professionalisering van digitale didactiek. We zorgen dat scholen een beleid opstellen rond digitalisering in hun school. We versterken de samenwerking met de EdTech-sector. We garanderen degelijke gegevensbescherming van leerlingen, maar zorgen er tegelijk voor dat gegevens vlot kunnen gedeeld worden met het betrokken onderwijs- en zorgpersoneel. In dit kader worden onder meer ook de bevindingen van het Rekenhof en Europese Commissie in rekening gebracht.

Ten slotte zet de Vlaamse Regering verder in op het vrijmaken van extra middelen om te **investeren in de kinderopvang en buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA) voor schoolgaande kinderen**. Op deze manier wordt ook ingespeeld op een vaststelling van de EC in het Landverslag 2024 voor België waarin wordt aangegeven dat Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met een aanzienlijk

tekort aan kinderopvangplaatsen en een gebrek aan gekwalificeerd personeel kampen. Investerings in kinderopvang dragen er o.a. toe bij dat meer mensen toegang krijgen tot de arbeidsmarkt² en dragen ook bij aan het welzijn en de ontwikkeling van het kind.

Hervormingen en investeringen

3. Hervorming ‘Versterkte activering werkzoekenden en niet-beroepsactieven’

Om te groeien naar een werkzaamheidsgraad van 80%, komt het erop aan om naast (uitkeringsgerechtigde) werkzoekenden ook niet-beroepsactieven versterkt te activeren richting de Vlaamse arbeidsmarkt. In VDAB’s opdracht om werkzoekenden en niet-beroepsactieven versterkt te activeren is data-uitwisseling een absolute must. Daarom zetten we een aantal projecten op om die data-uitwisseling te faciliteren en vlotter te laten verlopen:

- We zetten IT-systemen op, inclusief de benodigde juridische onderbouw, die het mogelijk maken om actief data te delen onder strategische partners over gemeenschappelijke klantengroepen (bv RIZIV, lokale besturen,...).
- We onderzoeken of we de mogelijkheden tot data-uitwisseling kunnen verruimen en versnellen door VDAB te erkennen als dienstenintegrator voor de Vlaamse arbeidsmarkt.

Samen met de versterkte aanpak van VDAB verwachten we van werkzoekenden een substantiële inspanning om naar werk te zoeken, zich om te scholen naar een knelpuntberoep of samenlevingsjob op te nemen. De afspraken met werkzoekenden worden op regelmatige basis opgevolgd in een persoonlijk gesprek om hun beschikbaarheid en zoekgedrag te ondersteunen en te controleren. We verwachten ook van werkgevers feedback over de sollicitaties zodat VDAB ermee aan de slag kan. Wie weigert mee te werken aan een passend traject, wordt gesanctioneerd. De procedures voor de controle en sanctionering van werkzoekenden worden ingekort en de doorlooptijd ervan wordt versneld, waarbij de sanctie sneller volgt op de inbreuk. Sanctionering is evenwel nooit een doel op zich, maar een middel om zoveel mogelijk mensen aan de slag te krijgen.

De groep niet-beroepsactieven heeft vaak te kampen met verschillende drempels naar werk, zoals de nood aan kinderopvang, mobiliteit, huisvesting en welzijnsproblematieken. De bevoegde minister heeft de ambitie om binnen de Vlaamse Regering een structureel overleg rond werk op te richten over de beleidsdomeinen heen, met als doel om drempels tot de arbeidsmarkt in kaart te brengen en weg te werken. Dit kan gaan over inkomensvallen, erkenning van buitenlandse diploma’s, plaatsen in de kinderopvang, mobiliteitsbelemmeringen, combinatie arbeid en zorg, huisvesting, taalopleiding en inburgering.

Deze acties moeten toelaten om verder te werken aan een versterkt activeringsbeleid om kansarme groepen verder te integreren in de arbeidsmarkt (LSA 2024.3.1, LSA 2023.3.1 en LSA 2019.2.1). Er wordt op deze manier ook ingespeeld op de gemeenschappelijke EU-prioriteit rond sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de EPSR.

4. Hervorming + Investering ‘Competentieprognoses op macroniveau en oprichting mastercampussen VDAB’

Competentieprognoses op macroniveau kunnen huidige en toekomstige competentienoden voor de arbeidsmarkt beter in kaart brengen. Dit kan toelaten om vanuit data en wetenschappelijke inzichten te evolueren naar een meer kwalitatief opleidingsaanbod dat beter aansluit bij wat de arbeidsmarkt vandaag en wat de arbeidsmarkt in de toekomst nodig heeft. We stellen een verkennende nota op over

² In het [Onderzoek over de link tussen kinderopvang en tewerkstelling \(VIONA\) | Opgroeien](#) wordt o.a. de belangrijke link tussen het gebruik van formele kinderopvang en de tewerkstelling van de ouders aangetoond. Een goede kwaliteit van kinderopvang is belangrijk opdat de pedagogische functie van kinderopvang, nl. de langdurige positieve effecten voor de verdere cognitieve, emotionele en sociale ontwikkeling van het kind, ten volle tot uiting kan komen.

hoe de informatie over huidige en toekomstige competentienoden op macroniveau beter ontsloten kan worden naar verschillende doelgroepen.

Daarnaast werkt VDAB verder aan het oprichten van verschillende open, innovatieve en duurzame mastercampussen.. De campussen inspireren tot opleiding en loopbaandenken en dragen bij tot de realisatie van de doelstellingen uit het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029.

VDAB werkt hiervoor samen in een ecosysteem van (opleidings)partners die hun dienstverlening ook op de mastercampus zullen aanbieden. Met de mastercampussen bieden we een platform om de zichtbaarheid van dit ecosysteem te verhogen en de regisseursrol van VDAB op te nemen.

Via de mastercampussen willen we mensen meer bewust maken van hun mogelijkheden en kansen. We streven naar een geïntegreerde en laagdrempelige dienstverlening die fungeert als een nabije en toegankelijke 'one-stop-shop' voor opleiding en vergroten de wendbaarheid en innovatie op de arbeidsmarkt.

De mastercampussen bieden een platform voor opleiding waar talent en bedrijfsleven elkaar ontmoeten. Met de mastercampus geven we mensen 'goesting' in een duurzame loopbaan, waarbij ze hun vaardigheden verkennen, versterken en zich voorbereiden op een succesvolle toekomst....

Competentieprognoses kunnen op die manier bijdragen aan de aanpak van de skills mismatch en samen met de mastercampussen (die deels gefinancierd worden via EFRO) bijdragen aan LSA's 2024.2.2, 2024.3.1, 2023.3.1, 2022.3.1, 2019.2.1 en 2019.2.3, alsook de EU-prioriteit omtrent sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de EPSR.

5. Hervorming 'Een ambitieus curriculum in het basisonderwijs'

Vlaanderen ontwikkelt ambitieuze, kennisrijke en evalueerbare minimumdoelen in het basisonderwijs. Naast een focus op Nederlands en wiskunde besteedt Vlaanderen bij de uitwerking van de nieuwe minimumdoelen ook voldoende aandacht aan STEM, persoonsvormende en socialiserende vaardigheden.

De minimumdoelen voor Nederlands op het einde van het lager onderwijs worden opgesteld om op individueel niveau te bereiken. De aandacht voor Nederlands begint al in het kleuteronderwijs. Om een kennisrijk curriculum te realiseren, formuleert Vlaanderen te bereiken minimumdoelen voor woordenschat en luistervaardigheden, terwijl er na te streven minimumdoelen komen voor spreekvaardigheden en beginnende lees- en schrijfvaardigheden. De minimumdoelen Nederlands zijn daarbij op het einde van het lager onderwijs niet alleen te bereiken op populatieniveau, maar ook op individueel niveau.

In het lager onderwijs leggen we vast dat minimaal de helft van de onderwijstijd naar wiskunde en Nederlands moet gaan. Voor leerlingen die aan het einde van het basisonderwijs de minimumdoelen voor Nederlands niet halen, maar toch overgaan, plant Vlaanderen een verplichting in om wekelijks drie extra lessen Nederlands te volgen in het secundair onderwijs.

Via deze hervorming wordt er ingespeeld op LSA's 2024.3.2, 2023.3.2, 2022.3.1 en 2019.2.2, alsook op de gemeenschappelijke EU-prioriteit inzake sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de EPSR.

6. Hervorming + Investerings 'Versterking Nederlands in verschillende onderwijsniveaus'

Het niveau van het Nederlands moet omhoog bij alle leerlingen. Dat is onmisbaar voor gelijke en eerlijke kansen van kinderen en jongeren. Als leerlingen genoeg Nederlands kennen, kunnen leraren zich meer focussen op hun kerntaak én pikken leerlingen meer op van de lessen. Daarom ondersteunen we scholen inhoudelijk én financieel bij een sterk taalbeleid Nederlands voor alle leerlingen.

Ook intensieve taalintegratietrajecten Nederlands en zomerscholen worden verder structureel ondersteund.

Het taalniveau voor nieuwkomers die de taalcursus NT2 volgen, wordt opgetrokken naar B1-mondeling. Een stevige basiskennis van het Nederlands is nodig om volop mee te draaien in onze maatschappij. Vlaanderen zorgt voor alle noodzakelijke ondersteuning en flankerende maatregelen om dat niveau vlot te behalen, met bijzondere aandacht voor wie daarnaast voltijds werkt. Vlaanderen zal daarbij ook inzetten op een sterke aandacht voor taalverwerving op de werkvloer.

Vlaanderen werkt in het basisonderwijs ook verder aan ambitieuze en kennisrijke minimumdoelen, met een focus op Nederlands en wiskunde, maar ook op STEM en persoonsvormende en socialiserende vaardigheden. De minimumdoelen voor Nederlands moeten op het einde van het lager onderwijs op individueel niveau worden bereikt. Voor leerlingen die aan het einde van het basisonderwijs de minimumdoelen voor Nederlands niet halen, maar toch overgaan, wordt voorzien in een verplichte wekelijkse bijkomende ondersteuning van drie extra lessen Nederlands in het secundair onderwijs. De aandacht voor Nederlands begint al in het kleuteronderwijs, met te bereiken minimumdoelen voor woordenschat en luistervaardigheden, en na te streven minimumdoelen voor spreekvaardigheden en beginnende lees- en schrijfvaardigheden. De KOALA-testen, die de beheersing van het Nederlands screenen, worden verder geactualiseerd.

Er wordt verder ingezet op het versterken van de taalvaardigheid in het Nederlands, onder andere via de minimumdoelen, het Leesoffensief, taalintegratietrajecten en extra ondersteuning van de zomerscholen (zie ook investering 4 hieronder).

Er wordt verwacht dat ouders die hun kinderen inschrijven in het Nederlandstalig onderwijs, de Nederlandse taal kennen of deze binnen een bepaalde termijn leren. Om ervoor te zorgen dat zij, evenals andere nieuwkomers, de taal kunnen leren, vraagt Vlaanderen de centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie om volop in te zetten op opleidingen Nederlands als tweede taal (NT2). Daarnaast onderzoekt de minister van onderwijs hoe taalintegratietrajecten voor leerlingen en ouders beter op elkaar afgestemd kunnen worden. De minister van inburgering werkt voor nieuwkomers aan een traject waarbij inburgering reeds in het land van herkomst wordt opgestart en waarbij Nederlandse lessen ook al worden aangeboden voordat zij afreizen.

Ook in het hoger onderwijs blijft Vlaanderen Nederlands als onderwijstaal garanderen.

Via dit initiatief wordt er ingespeeld op LSA's 2024.3.2, 2023.3.2, 2022.3.1 en 2019.2.2, alsook op de gemeenschappelijke EU-prioriteit inzake sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de EPSR.

7. Investering 'Opwaardering BSO, TSO, KSO'

Het technisch en beroepsgericht onderwijs worden versterkt, onder andere door de samenwerking tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt te bevorderen. Vanaf 1 september 2025 is het volledige secundair onderwijs gemoderniseerd, inclusief de integratie van leren en werken. Dit is belangrijk voor duaal leren, aangezien de trajecten vanaf dan volledig zijn afgestemd op de trajecten in het niet-duale voltijds onderwijs. Dit biedt een kans voor scholen om hun aanbod op dat vlak uit te breiden. Onderwijs en Vorming Vlaanderen onderzoekt hoe dit verder gefaciliteerd kan worden om het aanbod van duaal leren te verbreden en te verduurzamen, en onderzoekt manieren om het imago van duaal leren te versterken.

Onderwijs en Vorming Vlaanderen volgt organisaties op die de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt bevorderen. Deze organisaties richten zich specifiek op het versterken van de studiekeuze voor technische en beroepsopleidingen en het leren werken met bijzondere technieken, apparatuur en toepassingen binnen specifieke arbeidscontexten. De effectiviteit van de subsidies aan deze organisaties wordt aan het einde van hun looptijd geëvalueerd.

Onderwijs en Vorming Vlaanderen maakt bovendien extra werkingsmiddelen vrij voor het technisch-, kunst- en beroepssecundair onderwijs, onder andere om de kosten voor leerlingen te drukken. In het kader van kostenbeheersing onderzoekt Onderwijs en Vorming Vlaanderen hoe de extra

werkingsmiddelen voor het tso, bso en kso kunnen worden ingezet, met een focus op de duurste richtingen voor de leerlingen. Daarbij wordt nagegaan hoe kan worden verzekerd dat deze middelen daadwerkelijk bijdragen aan het verlagen van de schoolfactuur.

Via deze investering wordt er ingespeeld op LSA's 2024.3.1, 2024.3.2, 2023.3.2, 2022.3.1, 2020.2.2, 2019.2.2 en 2019.2.3, alsook op de gemeenschappelijke EU-prioriteit inzake sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de EPSR.

8. Investering 'Sterk onderwijspersoneel garanderen: investeren in leraren'

Vlaanderen zet de maatregelen om het lerarentekort aan te pakken verder. Er wordt in gesprek gegaan met onderwijsverstrekkers en vakorganisaties om de aantrekkelijkheid van de lerarenjob te verhogen. Hierbij komt ook aan bod hoe professionalisering kan worden versterkt en verankerd.

De minister bevoegd voor onderwijs werkt de arbeidsvoorwaarden voor de masteropleiding basisonderwijs uit. Daarnaast wordt het mogelijk gemaakt dat startende leraren in hun eerste jaar van tewerkstelling 80% van hun opdracht besteden aan les- en andere taken, terwijl 20% wordt besteed aan aanvangsbegeleiding.

Er wordt verder voor gezorgd dat zij-instromers ook na 2025 tot 15 jaar anciënniteit kunnen meenemen. Via deze investering wordt er ingespeeld op LSA's 2024.3.2, 2023.3.2, 2022.3.1 en 2019.2.2, alsook op de gemeenschappelijke EU-prioriteit inzake sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de EPSR.

9. Investering 'Investeren in kinderopvang'

We blijven verder investeren in kwalitatieve, flexibele en betaalbare kinderopvang, waarbij het creëren van extra plaatsen een absolute prioriteit is. We zorgen daarbij voor een goede regionale spreiding op basis van de nood aan kinderopvang en stimuleren verschillende types, organisatievormen en inrichters van opvang, waaruit ouders vrij kunnen kiezen.

Daarnaast zetten we ook in op 'personeel'. We maken het beroep van onthaalouders aantrekkelijker door het een duidelijk statuut met gepaste verloning te geven. Daarvoor wordt het werknemersstatuut voor aangesloten onthaalouders geoptimaliseerd en ijveren we dat het sui generis-statuuut op federaal niveau uitdooft.

Ten slotte voeren we het Decreet Buitenschoolse Opvang en Activiteiten (BOA) verder uit. We versterken de lokale besturen hiervoor zodat er in elk lokaal bestuur kwalitatieve naschoolse opvang komt.

Via deze investering wordt ingespeeld op LSA's 2024.3.1, 2023.3.1, 2022.3.1 en 2019.2.1 en op de gemeenschappelijke EU-prioriteit inzake sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de EPSR.

As 3: Ondernemerschap, competitiviteit, O&O, digitalisering

Inleiding

De Vlaamse Regering formuleert in het Vlaamse Regeerakkoord **digitale transitie** als één van de vier strategische doelstellingen voor haar economisch beleid. De omslag naar een digitale economie wordt nog urgenter door de nieuwe geopolitieke en maatschappelijke uitdagingen en vergroot de nood om in te spelen op een beloftevolle sector zoals digitale technologieën. Vlaanderen wil dit op structurele wijze bestendigen door beleidsprogramma's rond transversale technologieën die een impact genereren op de gehele Vlaamse samenleving (zoals AI en Cybersecurity) te realiseren. Zowel het AI als het CS-beleidsplan krijgen een vervolg met de nodige aanpassingen om tegemoet te komen aan de noden van de stakeholders en technologische evoluties.

Sinds de Russische invasie van Oekraïne staat **investeren in defensie en veiligheid** terug op het voorplan binnen Europa. De Vlaamse Regering engageert zich in het Vlaams Regeerakkoord om

innovatiesteun voor defensiebedrijven te voorzien en een ecosysteem waarin defensie, de bedrijfswereld en kennisinstellingen samenwerken aan militaire productinnovaties te faciliteren. De Vlaamse Regering wil ook inspelen op de Europese en internationale opportuniteiten om onze defensie-industrie te ontwikkelen.

Naast een digitale transitie is een **slimme groene transitie** een beleidskeuze om onze industrie klaar te stomen voor de toekomst en competitief te houden. De hoge energieprijzen zetten immers onze industrie, en in het bijzonder de energie-intensieve industrie, onder druk en zorgen voor een concurrentienadeel. Om de groene transitie van de industrie te versnellen, in lijn met de klimaat- en energiedoelstellingen, moet de industrie op de juiste manier ondersteund worden. De Vlaamse Regering voorziet in het regeerakkoord 2024-2029 een coördinerend actieprogramma voor de industriële klimaattransitie.

Ten slotte zet Vlaanderen in op verregaande **administratieve vereenvoudiging en vermindering van de regeldruk** via het regeringsbrede project 'Regelrecht'. Op die manier wil de Vlaamse regering ondernemerschap en innovatie stimuleren, maar ook lasten verlagen voor verschillende belanghebbenden binnen de brede samenleving.

Hervormingen en investeringen

10. Investering 'Vlaamse innovatiesteun voor defensiebedrijven'

De geopolitieke realiteit en het toenemende belang van defensie-innovatie en de defensie-industrie leiden ertoe om tijdens de komende legislatuur de politiek geuite ambitie verder te vertalen naar concrete beleidsstrategieën en -instrumenten. De Vlaamse Regering blijft dan ook inspelen op Europese en NAVO-initiatieven voor defensieonderzoek -en innovatie (DIANA en NIF).

De Vlaamse Regering wil haar middelen richten op strategische sectoren met veel toekomstpotentieel en toegevoegde waarde. De Vlaamse Regering wil inzetten op de defensiesector, voorziet innovatiesteun voor defensiebedrijven en wil een ecosysteem faciliteren waarin defensie, de bedrijfswereld en kennisinstellingen samenwerken aan militaire productinnovaties. De richtlijn Muyters en de werking van het ethische en strategische comité bij het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) en de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) zullen geactualiseerd worden.

Via deze investering wordt er ingespeeld op de gemeenschappelijke EU-prioriteit omtrent de opbouw van defensievermogens.

11. Investering 'Inzetten op digitalisering: AI, cyberveiligheid en kmo's en innovatievolgers'

AI heeft een steeds grotere impact op de economie en samenleving. Deze razendsnel voortdenderende AI-trein mag Vlaanderen zeker niet missen. De Vlaamse Regering zet het beleidsprogramma artificiële intelligentie (AI) verder en voorziet een tussentijdse evaluatie van het beleidsplan. We gaan de impact na van het implementatieluik op onder andere de productiviteit en de betrokkenheid van kmo's en start-ups. We onderzoeken de meerwaarde van een AI-proeftuin, waarbij we ook (toekomstige) gebruikers en werknemers betrekken.

We blijven ook investeren in het onderzoeksluik met bijzondere aandacht voor betrouwbare en efficiënte AI evenals voor de combinatie van niet-generatieve en generatieve AI-methodes, wat de relevantie voor het Vlaamse AI-ecosysteem zal verbeteren. We geven verder impulsen aan de valorisatie en een snellere doorstroom van de resultaten uit het onderzoeksluik naar de Vlaamse ondernemingen (bij voorkeur via het implementatieluik). Waar relevant en haalbaar leiden we ook sterker toe naar Europese instrumenten om een groter hefboomeffect te bewerkstelligen.

De Vlaamse overheid streeft er dus naar om de concurrentiepositie en duurzame groei van Vlaamse ondernemingen te versterken door middel van digitale en datagedreven strategieën. Succesvolle digitale transformatie is echter meer dan de adoptie van nieuwe digitale technologieën. Om een succesvolle digitale transformatie te realiseren moet er voldoende aandacht besteed worden aan een aantal kritische voorwaarden zoals het beschikken over een digitaliseringsstrategie met een plan van

aanpak inzake data, aandacht voor cyberveiligheid en een mensgericht en duurzame aanpak van digitaliseren. Daarnaast zijn er wettelijke verplichtingen zoals de verplichte e-facturatie en NIS2 die een bijkomende uitdaging vormen voor onze Vlaamse bedrijven.

De Vlaamse Regering versterkt via een programma digitale transformatie haar inspanningen om de grote groep van Vlaamse ondernemingen (innovatievolgers) te laten groeien inzake digitale maturiteit zodat ook zij toekomstbestendig zijn in een sterk gedigitaliseerde economie en maatschappij. Opleiding en neutraal advies aan ondernemingen die nog belangrijke stappen dienen te zetten op vlak van digitalisering zijn hierbij essentieel. VLAIO en het VLAIO Netwerk zullen hierin een belangrijke rol opnemen. Dit gebeurt in eerste instantie via het maximaliseren van het gebruik van bestaande instrumenten. Waar noodzakelijk kunnen er echter bijkomende specifieke acties uitgerold worden, al dan niet gericht op bepaalde waardeketens of sectoren. Bijzondere aandacht gaat hierbij ook naar de complementariteit en mogelijke hefboomen met activiteiten en oproepen in het kader van het Digital Europe Program.

De Vlaamse Regering ondersteunt uiteraard ook ondernemingen die een eigen innovatief digitaal product of dienst willen ontwikkelen en op de markt brengen, dan wel bij de ontwikkeling van een nieuw product of dienst gebruik willen maken van digitale technologieën.

Het toenemend gebruik van data en digitale tools, versterkt door de toenemende geopolitieke uitdagingen, brengt echter ook risico's met zich mee. Met de NIS2-regulering en de Cyber Resilience Act (CRA) zullen bovendien meer en meer Vlaamse ondernemingen (en hun leveranciers) verplicht worden om aan strikte algemeen aanvaarde beveiligingsprincipes te voldoen voor zowel hun bedrijfsvoering als producten.

We investeren hierbij verder in het onderzoeksprogramma cybersecurity waarbij we top strategisch basisonderzoek in Vlaanderen versterken. Hierbij wordt aandacht geschonken aan zowel de offensieve als defensieve aspecten van cyberveiligheid. We geven ook verder impulsen aan opleidingsinitiatieven en de valorisatie en doorstroom van de resultaten uit het onderzoeksprogramma richting Vlaamse ondernemingen.

VLAIO zal via de partners uit het VLAIO-netwerk de acties bestendigen in functie van zowel het sensibiliseren en activeren van de ondernemingen om werk te maken van een sterk cybersecuritybeleid. Met de oproepen ondernemersvorming zetten we waar nodig ook in op opleidingsinitiatieven voor werknemers. Via de cybersecurity-verbetertrajecten blijven we ondernemingen ondersteunen die extern advies en begeleiding wensen om hun cybersecurity-maturiteit duurzaam te verbeteren. Waar noodzakelijk en relevant wordt dit systeem na evaluatie bijgestuurd. We ondersteunen ook de ondernemingen die een eigen Cybersecurity-product willen ontwikkelen en op de markt brengen. VLAIO zal, in lijn met de CRA, via de O&O-bedrijfssteun ervoor zorgen dat ondernemingen die nieuwe digitale producten ontwikkelen van bij de start al voldoende aandacht schenken aan de cyberveiligheidsaspecten.

Aan het einde van de huidige vijfjarige cyclus zal een externe evaluatie van het ganse beleidsplan opgezet worden.

Via deze investering wordt er ingespeeld op LSA 2019.3.3 en op de gemeenschappelijke EU-prioriteit omtrent het verwezenlijken van een eerlijke groene en digitale transitie, met inbegrip van de klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119.

12. Investering 'Uitwerken van het industriële klimaattransitieprogramma - de Vlaamse Klimaatsprong'

De Vlaamse Klimaatsprong wordt verder uitgewerkt als coördinerend actieprogramma van de industriële klimaattransitie, zowel inzake procestransformaties als inzake infrastructuur- en energiebehoeften. Er wordt een nieuwe programmanota opgemaakt met onder andere een update van de roadmap 'Naar een koolstofcirculaire industrie', die een luik internationale competitiviteit zal

meenemen. Er worden doelstellingen opgelegd voor de lange termijn en de impact op lange termijn wordt geëvalueerd.

We onderzoeken in het kader van de Klimaatsprong of we een programmatorische clusteraanpak kunnen uitwerken. Dit doen we enerzijds aan de hand van de klimaatroadmaps die energie-intensieve bedrijven die toegetreden zijn tot de energiebeleidsvereenkomst (EBO, cf. infra) tegen eind 2024 moeten opmaken, en anderzijds aan de hand van de reeds opgemaakte inventarissen van de specifieke warmtevraag en het restwarmteaanbod van alle EBO-ondernemingen.

De Vlaamse Regering start binnen de Klimaatsprong een participatief traject tussen infrastructuurbeheerders, grote industriële clusters, grote kmo-zones en de overheid om de infrastructuurbehoefte te bepalen, en om te bekijken hoe die door collectieve infrastructuur kan worden gerealiseerd (elektriciteit, stroomnetten, waterstofnetten, warmtenetten, infrastructuur om CO2 vloeibaar te maken en te transporteren...). De Vlaamse Regering prioriteert de grootste infrastructuurwerven voor de toekomst op basis van het CO2-reductiepotentieel.

We ontwikkelen een kader voor de transitie naar klimaatneutraliteit via de Vlaamse Klimaatsprong en evalueren in overleg met de sectoren de algemene en sectorale doelstellingen.

We rapporteren jaarlijks over de voortgang van de nodige industriële transitie en sturen bij waar nodig.

Via deze investering wordt er ingespeeld op de gemeenschappelijke EU-prioriteit omtrent het verwezenlijken van een eerlijke groene en digitale transitie, met inbegrip van de klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119 en op LSA 2023.4.3.

13. Hervorming ‘Regeringsbreed project rond administratieve vereenvoudiging en vermindering regeldruk’

De Vlaamse Regering lanceerde onlangs het ambitieuze, regeringsbrede project ‘Regelrecht’ dat focust op administratieve vereenvoudiging en de vermindering van regeldruk. De structuur en aanpak van het project is gebaseerd op een tripartiete samenwerking tussen het politieke niveau, de Vlaamse administratie en maatschappelijke stakeholders. Doel van het project is om snel vooruitgang te boeken, en een concrete meerwaarde te betekenen voor een grote verscheidenheid aan belanghebbenden.

Een centrale werkgroep zal de werkzaamheden van het project opvolgen en coördineren en zal overheidsbrede uitdagingen, zoals deze rond betere wetgeving en digitalisering, aanpakken. Vijf gespecialiseerde thematische werkgroepen zullen daarnaast focussen op specifieke thematieken die niet enkel van belang zijn voor bedrijven en ondernemers, maar ook voor besturen, verenigingen, onderwijs en welzijn.

Het regeringsbrede project ‘Regelrecht’ beoogt het schrappen van overbodige regelgeving en het vereenvoudigen van disproportioneel complexe regelgeving. Verder wil het project fragmentatie binnen de overheid aanpakken en ervoor zorgen dat het landschap van structuren meer overzichtelijk wordt. Ook administratieve lasten verbonden aan publieke dienstverlening worden tot een minimum beperkt door maximaal in te zetten op principes zoals ‘only once’ en ‘no wrong door’.

Via deze hervorming wordt er ingespeeld op LSA’s 2024.4.1, 2020.3.2 en 2019.1.5 en op de gemeenschappelijke EU-prioriteit omtrent sociale en economische veerkracht, met inbegrip van de EPSR.

As 4: Groene transitie, klimaat, energie, mobiliteit

Inleiding

De Vlaamse Regering neemt een waaier van maatregelen om in te spelen op de groene transitie en de daarmee samenhangende uitdagingen. Maatregelen inzake mobiliteit en energie spelen daarbij een heel belangrijke rol.

De Vlaamse Regering zet tijdens de legislatuur 2024-2029 actief in op **extra investeringen in robuuste en toekomstbestendige infrastructuur en op een ambitieuze modal shift** in het personenvervoer, met als doelstelling dat het aandeel duurzame modi tegen 2030 toeneemt tot minstens 50% van alle verplaatsingen in heel Vlaanderen. Door middel van forse investeringen in duurzame transportinfrastructuur en het openbaar vervoer, alsook een aantal gerichte hervormingen, zal de burger maximaal gestimuleerd worden om alternatieve vervoersmodi te gebruiken.

Een eerste prioriteit betreft het **verbeteren van de transportinfrastructuur** door versterkt in te zetten op vervangingsinvesteringen en structureel onderhoud voor alle modi m.h.o.o. duurzame, betrouwbare en toekomstbestendige infrastructuur.

Wat betreft de **ambitieuze modal shift** in het personenvervoer, heeft het openbaar vervoer een belangrijke rol te spelen. De Vlaamse Regering wil, via o.a. het Masterplan Fiets, ook nog meer mensen aan het fietsen krijgen zodat tegen 2040 minstens 30% van alle verplaatsingen per fiets gebeurt

Met de **vraaggerichte investeringen in zowel fietsinfrastructuur als in het openbaar vervoer** wordt tevens verder gebouwd op de reeds substantiële investeringen in fietsinfrastructuur en in de vergroening van de busvloot van de Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn die in het kader van het relancebeleid deel uitmaken van het Nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht (Investment I-3.01 en Investment I-3.16).

Ook inzake energie worden heel wat maatregelen genomen. De Vlaamse Regering zet enerzijds in op hervormingen die het gebruik van duurzame energie stimuleren en anderzijds op hervormingen die leiden tot een **grotere energie-efficiëntie** en dus een lager (fossiel) energieverbruik.

Met de **taxshift elektriciteit/fossiele brandstoffen** zal de Vlaamse Regering de kosten in de elektriciteitsfactuur geleidelijk verminderen en verschuiven richting fossiele brandstoffen. Een hervorming van de vergunningsprocedures moet daarenboven leiden tot een vlottere vergunningverlening voor de uitrol van hernieuwbare energie en de bijbehorende netinfrastructuur.

Via leningen, premies en begeleiding ondersteunt de Vlaamse Regering de **renovatie van verouderde Vlaamse woningen** om deze energie-efficiënter te maken.

Hervormingen en investeringen

14. Investeringsplan 'Investeringsplan in robuuste en toekomstbestendige infrastructuur/asset management'

De Vlaamse Regering zal in de legislatuur 2024-2029 aanzienlijk extra investeren in robuuste en toekomstbestendige infrastructuur. Meer dan de helft van het totale extra investeringsbudget voor de hele regeerperiode zal binnen het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken worden besteed. Hiermee wenst de Vlaamse Regering volop in te zetten op het op peil brengen en verbeteren van de transportinfrastructuur m.h.o.o. duurzame, betrouwbare en toekomstbestendige infrastructuur.

Om ervoor te zorgen dat de middelen goed worden ingezet, zal werk worden gemaakt van een geïntegreerd meerjarig investeringsplan 2.0 dat gebruikt zal worden voor de sturing van de keuzes voor investeringen en prioriteiten over de verschillende vervoersmodi heen. Hiervoor zal binnen het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken een investeringscel worden opgericht. Hierbij zal volop worden ingezet op vervangingsinvesteringen en structureel onderhoud voor alle modi om zo de betrouwbaarheid van de transportinfrastructuur te vergroten. Daarnaast zal ook de reeds lopende uitrol van asset management in het beleidsdomein gebruikt worden bij het prioriteren en sturen van investeringen voor structureel onderhoud, renovatie en vervanging. De Stuurgroep Asset Management coördineert dit proces.

Door middel van investeringen in een toekomstbestendige en betrouwbare infrastructuur en zodoende het verbeteren van de staat van het patrimonium (structureel onderhoud of vervangingsinvesteringen), wordt het investeringsgerelateerd economisch beleid toegespitst op duurzame infrastructuur (LSA's 2020.3.5. en 2019.3.1). Investerings in robuuste en toekomstbestendige infrastructuur dragen tevens bij tot een duurzame modal shift en klimaatbestendige infrastructuur wat inspeelt op de gemeenschappelijke EU-prioriteit omtrent het verwezenlijken van een eerlijke groene en digitale transitie, met inbegrip van de klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119.

15. Hervorming + Investerings 'Masterplan Fiets en investeringen in fietsinfrastructuur'

De Vlaamse Regering heeft de ambitie om nog meer mensen aan het fietsen te krijgen zodat tegen 2040 minstens 30% van alle verplaatsingen per fiets gebeurt. De Vlaamse Regering wenst de fietsambities bij alle infrastructuurbeheerders, overheden en stakeholders hoog te houden en de samenwerking tussen de betrokken actoren verder te versterken. Om deze ambitie waar te maken zal in 2025 een Masterplan Fiets worden uitgewerkt dat zal bestaan uit heldere doelstellingen en concrete acties.

Het plan zal niet alleen de maatregelen binnen het fietsbeleid en het ruimere mobiliteitsbeleid omvatten, maar ook deze van andere relevante beleidsdomeinen om zo te komen tot een gedragen Vlaams fietsbeleid. Prioritair zal worden ingezet op een doorgedreven samenwerking tussen fietsbeleid en ruimtelijk beleid en interbestuurlijke en beleidsdomeinoverschrijdende kennisdeling. Naast het functioneel fietsen zal ook worden ingezet op het recreatief fietsen als middel voor het verduurzamen van de vrijetijdsverplaatsingen.

Daarnaast zal, tijdens de legislatuur 2024-2029, het groeipad van investeringen in fietsinfrastructuur ook onverminderd worden verdergezet³. Hiermee bouwt Vlaanderen onder meer verder op de reeds substantiële investeringen in fietsinfrastructuur die in het kader van het relancebeleid deel uitmaken van het Nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht (Investment I-3.01).

In samenspraak met de vervoerregio's zullen de prioritaire fietsingrepen en -routes worden bepaald. Bij de (her)aanleg van fietspaden en fietssnelwegen wordt maximaal rekening gehouden met de kwaliteitsnormen inzake veiligheid en comfort voor de gebruikers. Indien lopende fietspadprojecten onteigeningen vereisen, zullen deze versneld worden uitgevoerd. Het uitgangspunt hierbij is de verbetering van de infrastructuur voor de fietsers. Daarom wordt blijvend ingezet op het verbeteren en behouden van de kwaliteit van de bestaande fietspaden via gericht onderhoud m.h.o.o. het verbeteren van de kwaliteit en de veiligheid van de fietsinfrastructuur. Waar jaagpaden langs waterwegen deel uitmaken van het fietsnetwerk, zal op weloverwogen locaties (bijvoorbeeld binnen fietssnelwegennetwerk of binnen een bebouwde kom) verlichting worden geplaatst en zal een winterdienst worden voorzien. Het Fietsfonds⁴ - dat subsidies voorziet voor fietsinfrastructuur voor steden en gemeenten en provincies - zal worden geëvalueerd en bijgestuurd zodat het beter wordt afgestemd op het investeringsritme van de lokale besturen.

Vlaanderen draagt via dit initiatief bij aan de verwezenlijking van LSA's 2023.4.4 en 2022.4.3, 2020.3.5, 2019.3.1 en 2019.3.4, alsook aan de gemeenschappelijke EU-prioriteit omtrent het verwezenlijken van een eerlijke groene en digitale transitie, met inbegrip van de klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119.

16. Investerings 'Investerings in het openbaar vervoer'

De Vlaamse Regering voorziet tijdens de legislatuur 2024-2029 forse investeringen in het openbaar vervoer, zowel wat betreft voertuigen (trams en bussen) als een groeipad voor de exploitatiemiddelen van de openbare vervoermaatschappij. Dit omvat ook de vervangingsinvesteringen in het kader van de vernieuwing/verduurzaming van de busvloot en de spoorvernieuwing. De extra middelen voor het

³ Indien men hierbij abstractie maakt van de middelen uit het relancefonds.

⁴ Het Fietsfonds is een overeenkomst tussen de Vlaamse overheid en de Vlaamse provincies om bovenlokale functionele fietsroutes te ondersteunen via subsidies.

openbaar vervoer zullen vraaggericht worden ingezet. Er wordt tevens een groeipad voorzien voor het vervoer op maat⁵.

De vergroening van de busvloot zal door een extra grote investeringsimpuls bij het begin van de legislatuur worden versneld. Hiermee bouwt Vlaanderen onder meer verder op de reeds substantiële investeringen in de vergroening van de busvloot van de Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn die in het kader van het relancebeleid deel uitmaken van het Nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht (Investment I-3.16).

Via de investeringen in (de vergroening van) het openbaar vervoer investeert de Vlaamse Regering in de transitie naar een groene en duurzame transportsector met prioritair aandacht voor investeringen in collectief vervoer en vervoer met lage emissies (wat inspeelt op de gemeenschappelijke EU-prioriteit omtrent het verwezenlijken van een eerlijke groene en digitale transitie, met inbegrip van de klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119 en LSA's 2020.3.5, 2019.3.1 en 2019.3.4). De investeringen hebben als doel om de vraag naar, het gebruik en het aanbod van openbaar vervoer te bevorderen (zie LSA's 2023.4.4, 2022.4.3 en 2019.3.4). Op die manier wenst de Vlaamse Regering een duurzame modal shift in het personenvervoer te bewerkstelligen en de doelstelling te realiseren dat tegen 2030 50% van alle verplaatsingen in Vlaanderen op een duurzame manier gebeurt.

17. Hervorming + investering 'Mijn VerbouwPremie, Mijn VerbouwLening en Mijn VerbouwBegeleiding'

De Vlaamse Regering zet sterk in op ondersteuning bij verbouwingen.

Mijn VerbouwPremie (MVP) is de samengevoegde premie voor de renovatie en energiebesparende investeringen in gebouwen. Sinds de invoering in oktober 2022 kan iedereen die investeert in een bestaande woning, appartement, appartementsgebouw of een niet-residentieel gebouw afhankelijk van de doelgroep waartoe hij of zij behoort financiële steun aanvragen voor investeringen in energie-efficiëntie (zoals dakisolatie, muurisolatie, vloerisolatie, hoogrendementsglas, warmtepomp en warmtepompboiler). Bijkomende ondersteuning via MVP is voorzien voor het renoveren van asbesthoudende daken en muren. Voor eigenaar-bewoners van residentiële gebouwen wordt een onderscheid in premiebedrag gemaakt volgens het inkomen en de gezinssituatie van de eigenaar(s)-bewoner(s), waarbij lage- en middeninkomensgezinnen een hogere premie krijgen voor de meest uitgebreide lijst van werken.

De integratie van energie- en woonrenovatiepremies tot Mijn VerbouwPremie maakt reeds deel uit van het Nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht (R 1.01).

Deze legislatuur zal de MVP verder worden geoptimaliseerd. De inkomenscategorieën en steunniveaus bij de Mijn VerbouwPremie zullen verder worden verfijnd.

Mijn VerbouwLening (MVL) is dan weer operationeel sedert 1 september 2022. De MVL is maximaal afgestemd inzake doelgroepen en toegestane investeringen op MVP. Eigenaar-bewoners van doelgroep 2 en 3 van MVP (midden-en lage inkomens) kunnen er beroep op doen voor renovaties van hun eigen woning, alsook private of niet-commerciële verhuurders die via een Woonmaatschappij of aan een lagere huurprijs en mits voorwaarden verhuren. Verder behoren ook niet-commerciële rechtspersonen (vb vzw's, sportclubs, jeugthuizen,...), voor gebouwen waarop zij een zakelijk recht gevestigd hebben, tot de doelgroep. Hieronder zijn eveneens Verenigingen van Mede-eigenaars (VME's) begrepen. De MVL kan maximaal 60.000 euro bedragen, en kent een looptijd van 25 jaar. Voor VME wordt het maximaal leningsbedrag van 60.000 euro verhoogd met 25.000 euro per wooneenheid waarvoor de

⁵ Het vervoer op maat vormt de onderste vervoerslaag van het openbaarvervoersmodel en zorgt voor een efficiënte invulling van de lokale vervoersvragen. Niet alleen (pendel)bussen, maar ook deelfietsen, deelauto's en collectieve taxi's behoren tot deze vervoerslaag.

VME verantwoordelijk is. De toepasselijke rentevoet van de lening is gekoppeld aan de wettelijke rentevoet, waarop momenteel een korting van 3% op wordt toegepast.

Deze legislatuur zal de MVL verder worden geoptimaliseerd. De Mijn VerbouwLening wordt versterkt door het koppelen van een getrapte rentekorting aan het inkomen van de aanvrager. Binnen de budgettaire mogelijkheden wordt een specifieke doelgroep van laagste inkomens afgelijnd die in aanmerking zal komen voor een rentekorting die de volledige rente dekt. De MVL die voor VME's bestemd is, alsook de werken die in aanmerking komen, zullen worden geëvalueerd en geoptimaliseerd, om aldus de collectieve renovaties van appartementsgebouwen te stimuleren.

Ten slotte werd, begin 2025, de Mijn VerbouwBegeleiding als een kosteloze trajectbegeleiding bij renovatie gelanceerd. Woningeigenaars met een midden of laag inkomen kunnen dan tot 2030 neutraal, onafhankelijk en gratis renovatieadvies krijgen die wordt aangevraagd via het Energiehuis. Op basis van een huisbezoek wordt een gepersonaliseerd stappenplan opgemaakt en is er begeleiding tot en met de oplevering van de werken. Het energiehuis ontvangt een vergoeding per traject dat leidt tot de uitvoering van een energiebesparende investering. De Mijn VerbouwBegeleiding zal deze legislatuur een belangrijke hoeksteen vormen op vlak van adviesverlening en begeleiding voor residentiële gebouwen. Er zal bekeken worden hoe via de MVB collectieve renovaties (bv. van appartementsgebouwen) kunnen gestimuleerd worden.

Zowel de Mijn VerbouwPremie, de Mijn VerbouwLening als de Mijn VerbouwBegeleiding dragen bij aan energiezuinigere woningen. Hierdoor wordt Vlaanderen minder afhankelijk van fossiele brandstoffen, hetgeen de energiezekerheid (zie gemeenschappelijke EU-prioriteit) ten goede komt.

Via dit initiatief wordt er ook ingespeeld op LSA's 2023.4.1, 2023.4.2, 2022.4.1, 2022.4.2, 2020.3.6 en 2019.3.2 en op de gemeenschappelijke EU-prioriteiten omtrent het verwezenlijken van een eerlijke groene en digitale transitie, met inbegrip van de klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119.

18. Hervorming 'Taxshift elektriciteit/fossiele brandstoffen'

De prijsverhouding elektriciteit/fossiele brandstoffen in het Vlaams Gewest is momenteel ongunstig en remt de elektrificatie af. Meer concreet is de prijs van 1 KWh elektriciteit momenteel ongeveer 4 keer zo duur als die van fossiele brandstoffen (gas en stookolie). Dit terwijl de verhouding maximaal 2 à 2,5 mag bedragen om warmtepompen in woningen rendabel te maken tegenover een gas- of stookolieketel. Ook voor investeringsbeslissingen in andere sectoren zoals in de transportsector, landbouwsector of bij industriële processen is een betere prijsverhouding in het voordeel van fossielvrije oplossingen van belang.

De Vlaamse Regering zal deze legislatuur daarom werk maken van een Vlaamse taxshift die budgetneutraal is voor de overheid. Die taxshift zal Vlaamse beleidskosten in de elektriciteitsfactuur geleidelijk verminderen en verschuiven richting fossiele brandstoffen. Ook federale maatregelen in de accijnzen zullen hiervoor nodig zijn.

Het is de bedoeling dat gezinnen en bedrijven hun voordeel kunnen doen bij het verminderen van de impact van Vlaamse beleidskosten in de elektriciteitsprijs. Daarnaast moeten ze de impact van zowel de nieuwe CO2-beprijzing via het ETS2, als de impact van de taxshift zoveel mogelijk kunnen vermijden. Dit kan door betere isolatie, zowel als door hybride en/of fossielvrije oplossingen aan te wenden, al dan niet aangevuld met het gebruik van eigen of gedeelde hernieuwbare energie.

Hiertoe voorzien we dan ook in de nodige flankering die op een rechtvaardige wijze inspeelt op de introductie van ETS 2 en de effecten van de geleidelijke invoer van een taxshift. De Vlaamse inkomsten van het nieuwe ETS2 zullen dan ook worden ingezet om de transitie bijkomend te ondersteunen in de betrokken sectoren.

Het Vlaams Sociaal Klimaatplan (als bijdrage aan het nationale Sociale Klimaatplan) zal onder meer met middelen uit het Sociaal Klimaatfonds de sociaal kwetsbare doelgroepen ondersteunen om de gevolgen van de implementatie van ETS2 en de Vlaamse taxshift op te vangen.

Het is van belang om eerder vandaag dan morgen met deze noodzakelijke transitie te beginnen. Des te meer en des te sneller we mensen en bedrijven in hun investeringsbeslissingen anticiperen op deze voorziene beleidsbeslissingen, hoe minder de impact zal zijn. Specifiek m.b.t. ETS 2, moeten onze burgers en bedrijven minder bijdragen aan het ETS2-veilingssysteem. Tegelijkertijd is er geen negatieve impact ten aanzien van het deel dat we verhoudingsgewijs terugkrijgen. De verdeling van de Europese veilingopbrengsten is - na de voorafname voor het sociaal Klimaatfonds - namelijk berekend op basis van de gemiddelde uitstoot van de lidstaten in de ETS2-sectoren van 2016 tot 2018. Voor België betekent dit dat het 3,9% van de Europese veilingopbrengsten ontvangt.

Via gerichte communicatie zullen deze beleidsvoornemens dan ook stapsgewijs gecommuniceerd worden, zodat burgers en ondernemingen met dit nieuwe beleid rekening kunnen houden bij toekomstige aankoop- en investeringsbeslissingen.

De taxshift en invoering van ETS2 draagt bij aan een betere prijsverhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen. Samen met de Europese invoering van ETS2 zorgen we er zo voor dat de prijsverhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen meer in het voordeel van elektriciteit kantelt. Hierdoor wordt Vlaanderen minder afhankelijk van fossiele brandstoffen, hetgeen de energiezekerheid (zie gemeenschappelijke EU-prioriteit) ten goede komt.

Via deze hervorming wordt er ingespeeld op LSA's 2023.4.1, 2023.4.2, 2022.4.1, 2022.4.2, 2020.3.6 en 2019.3.2 en op de gemeenschappelijke EU-prioriteiten omtrent het verwezenlijken van een eerlijke groene en digitale transitie, met inbegrip van de klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119 en energiezekerheid.

19. Hervorming 'Versnelde vergunningverlening'

De uitrol van hernieuwbare energie en de bijbehorende netinfrastructuur versnellen door de vergunningsprocedures verder te stroomlijnen, onder meer door de duur van beroepsprocedures te verkorten, en wettelijke kaders vast te stellen om investeringen in installaties voor hernieuwbare energie verder te stimuleren en het delen van energie te vergemakkelijken. Eén van de acties van het Windplan is het opstellen van een Vlaams kader dat voldoende ruimte voorziet voor de uitbouw van windenergie in Vlaanderen. De bevoegde minister maakte daartoe een nieuwe omzendbrief op met een aangepast afwegingskader en randvoorwaarden voor windturbines. Daarnaast werd een traject gestart op voor de opmaak van een plan-MER aangaande de uitrol van een verregaande vorm van bestemmingsneutraliteit voor energie- installaties. Het resultaat in dit traject kan worden verwacht tegen eind 2025. Tot slot werd prioriteit gegeven aan de omzetting van de meest recente wijzigingen (REDIII) aan de Europese Hernieuwbare Energierichtlijn, waarbij een traject werd gestart om enerzijds het binnenlands potentieel voor hernieuwbare energie in kaart te brengen en anderzijds nieuwe wetgeving wordt voorbereid ter vertaling van de Europese regelgeving naar een Vlaamse context.

Via deze hervorming wordt er ingespeeld op LSA's 2023 4.5 en 2022 4.4 en op de gemeenschappelijke EU-prioriteit omtrent het verwezenlijken van een eerlijke groene en digitale transitie, met inbegrip van de klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119.